

Ypäjän kunnan varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelma 2023–2024

Ypäjän kunnan varhaiskasvatus pohjautuu Opetushallituksen 2022 antamiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin, Ypäjän kunnan omaan varhaiskasvatussuunnitelmaan, varhaiskasvatusryhmien tiimisopimuksiin, perhepäivähoitajien ryhmävasuihin sekä jokaisen lapsen omaan henkilökohtaiseen varhaiskasvatussuunnitelmaan eli lapsen vasuun.

1. Ypäjän kunnan varhaiskasvatus ja toimintaympäristö

Heporannan päiväkoti

Ypäjän kunnassa varhaiskasvatusta järjestetään Heporannan päiväkodissa sekä perhepäivähoidossa. Heporannan päiväkoti koostuu kahdesta eri rakennuksesta, ns. alatalosta sekä ylätalosta. Heporannan päiväkodin alatalossa toimii 1–3-vuotiaiden ryhmä Varsat. Ylätalossa toimii kaksi ryhmää 3–4-vuotiaiden Vauhtivarsat -ryhmä ja 5-vuotiaiden Poni-ryhmä eli niin sanotut 'viskarit'.

Ryhmät käyttävät toiminnassaan hyväksi lähiympäristöä, esimerkiksi luontokohteet (Rautarinne, museon piha-alue, partiomajan metsä), Pertunkaari ja Pertunmäen liikuntapuisto, Perttulan yksikön liikuntasali, Ypäjän kunnan leikkipuisto ja kirjasto.

Varhaiskasvatuksen esihenkilönä toimii varhaiskasvatuspäällikkö. Toimintakauden alussa varhaiskasvatuksen päällikkönä ja varhaiskasvatuksen erityisopettajana toimi Riikka Kuoppa. Hänen jäädessä äkillisesti pois virastaan syyskuussa 2023, on sovittu, että varhaiskasvatuksen päällikön virkaa hoitaa vuoden loppuun asti vastaava varhaiskasvatuksen opettaja Anne-Mari Paloposki. Varhaiskasvatuksen erityisopetuksen palvelut hoidetaan toistaiseksi ostopalveluna ja uutta varhaiskasvatuspäällikön virkaa haetaan 1.1.2024 alkaen.

Yhteystiedot: Heporannan päiväkoti, Perttulantie 22–24, 32100 Ypäjä

Anne-Mari Paloposki vastaava varhaiskasvatuksenopettaja p. 044 4352 015
anne-mari.paloposki@ypaja.fi

ryhmän nimi	puhelin	lasten määrä	henkilöstö
			Vo = varhaiskasvatuksen opettaja vlh = varhaiskasvatuksen lastenhoitaja
Varsat	050 4418 098	9 lasta (1/24, 12 lasta)	Anne-Mari Paloposki (vo) Mervi Ilvesmäki (vlh) Helena Koskela (vlh)
Vauhtivarsat	050 3831 610	13 lasta (1/24, 14 lasta)	Hanne Hovilainen (vo 5.11. asti) Viivi Ramstedt (vo aloittaa 6.11.) Heidi Suonpää (vlh) Ritva Paija (ryhmäavustaja 4.9. alkaen)
Ponit	050 5747 733	13 lasta	Johanna Vapalahti (vo) Sari Ojala (vlh) Sini Ruusiala (kiertävä vlh)
Yhteensä		35	

Heporannan päiväkodin aukioloaika on pääasiassa klo 6.15–17.00 välillä. Tarvittaessa päiväkoti tarjoaa myös vuorohoitoa (aikaisemmat aamut ja illat klo 17.00 jälkeen).

Vuorohoidosta sovitaan aina erikseen huoltajien kanssa perheen tarpeen mukaan.

8.00–8.30 Aamupala

8.30–11.00 Ohjattua toimintaa, leikkiä, ulkoilua

11–12.00 Lounas

12.00–14.00 Päivälepo/satu sekä toimintaa ja leikkejä sisätiloissa

14.00–14.30 Välipala

15.00 Ulkoilua (säästä riippuen)

Kellonajat ovat viitteelliset, riippuen ryhmästä, ajat saattavat hieman poiketa edellä mainitusta.

Perhepäivähoito

Perhepäivähoitajia vakituisessa toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa on neljä kappaletta. Perhepäivähoidon esihenkilönä toimii varhaiskasvatuspäällikkö. Varhaiskasvatuksen opettajat käyvät tarvittaessa konsultoimassa perhepäivähoitajien ryhmissä ja ovat lapsikohtaisesti tarpeen mukaan vasukeskusteluissa sekä siirtopalaverissa. Alla hoitajakohtainen tilastointi tilanteesta lokakuun alussa 2023.

perhepäivähoitaja	puhelin	Lasten määrä 10/23
Heidi Heidenstrauch-Venäläinen	044 4352 014	1 (2 lasta aloittamassa 11/23)
Anna-Maria Reittonen	044 4352 026	3
Päivi Suonpää	044 4352 027	4
Johanna Tolvanen	044 4352 022	4

2. Toimintaamme ohjaavat arvot

Ypäjän kunnan varhaiskasvatuksen arvopetusta pohjaa valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman arvoihin. Jokainen lapsi huomioidaan omana yksilönään ja lapsen itsetuntoa vahvistetaan huomaamalla hänen yksilöllisiä vahvuuksiaan osana ryhmää ja antamalla positiivista palautetta.

Lasten välistä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistetään kohtelemalla lapsia yhdenvertaisesti ja miettimällä sekä päiväkotiin että perhepäivähoitoon syrjinnän vastaiset toimintatavat. Huoltajien kanssa käydään vuosittainen vasukeskustelu, jossa keskustellaan lapsen kasvusta, kehityksestä ja oppimisesta. Lapsen tuen tarpeet huomioidaan inkluusioperiaatteen mukaisesti mahdollisimman pian tuen tarpeen esiintyessä. Huoltajien kasvatustyötä tuetaan keskustelemalla lapsen ja perheen kuulumisista arkisissa tilanteissa. Tarvittaessa huoltajia ohjataan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden piiriin.

Myös kuntastrategian arvot ohjaavat kaikkea kunnan järjestämää toimintaa. Ypäjän kunnan kuntastrategian arvot ovat siten myös osa varhaiskasvatuksen arvoperustaa. Kunnan vuosien 2022–2025 strategian arvoiksi on nostettu rohkeus, yhteisöllisyys ja turvallisuus sekä joustavuus. Lapsia kannustetaan rohkeasti kokeilemaan uutta omien

rajojensa mukaisesti. Ryhmien välisessä ja ryhmien sisäisessä toiminnassa pyritään yhteisöllisyyteen yhdessä tekemisen ja toimimisen kautta. Lapsia kannustetaan leikkimään kaikkien kanssa ja heille luodaan turvallinen ja kuunteleva kasvun ilmapiiri. Suunnitelmissa joustetaan tarpeen ja tilanteen mukaan.

3. Toimintakulttuuri

Leikki

Varhaiskasvatusta suunnitellessa halutaan korostaa leikin merkitystä sekä tarjota kiireettömälle ja pitkäkestoiselle leikille mahdollisuus. Pitkäkestoisen leikin kehittämiseen tulee henkilöstön erityisesti kiinnittää huomiota. Myös ohjattu leikki sekä aikuisen läsnäolo leikkitilanteessa on tärkeää. Leikkiin jalkaudutaan ja leikkiä havainnoidaan. Leikin havainnoinnin avulla voidaan nähdä lasten keskinäiseen vuorovaikutukseen sekä vallankäytön, vaikuttamisen, osallistumisen ja neuvottelun maailmaan. Leikki tuottaa iloa ja ilo syntyy vuorovaikutuksessa. Mitä enemmän jaamme ilon tunteita lasten kanssa, sitä enemmän vahvistamme lasten itsetuntoa. Leikkiä havainnoimalla voidaan toteuttaa myös Ypäjän varhaiskasvatuksen kiusaamisenehkäisyn suunnitelmaan kirjattujen tavoitteiden toteutumista.

Inklusiivisten periaatteiden mukaisesti aikuinen rohkaisee lapsia mukaan leikkiin. Erityisesti niitä lapsia, joilla leikkiin liittymisen taidot tai esimerkiksi sosiaaliset taidot ovat vielä vahvasti kehittymässä. Lapsia myös osallistetaan leikkiin ja heidän toiveitaan sekä mielenkiinnon kohteitaan huomioidaan leikeissä ja leikkeihin tarkoitetuissa tavaroissa. Leikissä tarvitaan monipuolisia taitoja kuten tunnetaitoa, ilmaisutaitoja, luovuutta sekä sosiaalisia taitoja. Leikki on lapselle ominainen tapa oppia. Aikuisen tehtävä on ohjata leikkiä tietoisesti siinä määrin, kuin se on tarpeen. Osallistuessaan tai havainnoidessaan leikkiä aikuinen voi auttaa esimerkiksi ristiriitatilanteiden selvittelyssä ja varmistaa, että leikki on tasa-arvoista ja leikkikaveria kunnioittavaa. Henkilökunta huolehtii siitä, että jokainen lapsi pääsee leikkeihin mukaan eikä ketään kiusata.

Osallisuus ja pienryhmätoiminta

Lasten osallisuus on yksi tärkeimpiä toimintakulttuuritekijöitä. Osallisuutta vahvistetaan pienryhmätoiminnalla. Lasten osallisuuden toteutuminen edellyttää kasvattajalta asettumista havainnoimaan, kuulemaan, olemaan vuorovaikutuksessa lapsen kanssa. Tämä mahdollistuu parhaiten pienryhmässä. Lasten osallisuus ja osallistaminen ei tarkoita yksittäisten lasten toiveiden täyttämistä vaan se on keskustelua, vuorovaikutusta, toiveiden huomioimista sekä ennen kaikkea lapsuuden arvostamista ja kunnioittamista. Lapsen kunnioittaminen ja luottamus ovat edellytys osallisuuteen pohjautuvalle pedagogiikalle. Ypäjän varhaiskasvatuksessa toimintakulttuurin vahvistamiseksi henkilöstö sitoutuu kehittämään toimintaympäristöä niin, että se tukee laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Toimintakulttuuria lähestytään lasten näkökulmasta siten, että esimerkiksi tilan käyttö tukee laadukasta varhaiskasvatusta.

Kiusaamisen ehkäiseminen

Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseksi on laadittu (5/23) Ypäjän kunnan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kiusaamisen ja häirinnän ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma 2023. Ypäjän kunnassa otetaan vakavasti sekä lasten, huoltajien että henkilökunnan kokemukset lasten hyvinvointiin liittyvistä asioista. Tärkeimpänä asiana kiusaamisen ehkäisevässä toiminnassa pidetään leikkiä sekä tunnetaitoihin liittyvää opetusta. Kauden alussa kiinnitetään erityisesti huomiota ryhmäytymiseen sekä ryhmätaitoihin. Ryhmän lasten kanssa käydään yhdessä läpi ryhmän säännöt ja niitä vahvistetaan erilaisin sääntöleikein. Ryhmän aikuiset luovat turvallisen ja positiivisen ilmapiirin sekä tukevat vertaissuhteiden kehittymistä ja keskeisiä sosiaalisia taitoja. Toimintakauden yhteisenä teemana toimii huomaava -materiaali. Tämän kautta huomioidaan lasten vahvuuksia, kannustetaan ottamaan toiset huomioon ja opitaan kaveritaitoja sekä hyviä tapoja. Toiminnassa keskitytään erityisesti ennaltaehkäisevään toimintaan, mutta kaikkiin kiusaamistilanteisiin puututaan välittömästi. Ensisijaisesti kiusaamistilanteen pyrkii puuttumaan tilanteen näkevä aikuinen ja tämän jälkeen asiasta keskustellaan osapuolten kanssa. Aikuiset pohtivat vaatiiko asia lisäselvitystä ja kiusaamistilanteista ilmoitetaan huoltajille.

4. Laaja-alainen osaaminen

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa kuvataan kuusi toisiinsa liittyvää laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta. Ypäjän kunnan varhaiskasvatuksessa laaja-alainen osaaminen on läsnä koko varhaiskasvatuksen toimintavuoden ajan, arjen toimintaan nivoutuen.

- itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (terveys, turvallisuus, ihmissuhteet, tunnetaidot, liikkuminen, omatoimisuus)
- osallistuminen ja vaikuttaminen (arjen toimintaan osallistuminen ja sen suunnittelu, lasten mielipiteet, havainnointi, haastattelut/keskustelut)
- kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (lähiympäristö, tavat ja perinteet, oma identiteetti)
- ajattelu ja oppiminen (yhdessä tekeminen ja onnistuminen, keskustelu, ongelmanratkaisu, pohtiminen, kuunteleminen)
- monilukutaito (tiedon etsiminen, hankkiminen, tuottaminen, tutkiminen)
- digitaalinen osaaminen (tabletit, lehdet, kuvat, lelut, pelit)

5. Oppimisen alueet

Oppimisen alueet kuvaavat varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä, jotka ohjaavat henkilöstöä monipuolisen ja pedagogisen toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Oppimisen alueiden aihepiirejä yhdistetään ja sovelletaan lasten mielenkiinnon kohteiden ja osaamisen mukaisesti. Alla tarkemmin avattuna eri oppimisen alueisiin liittyvää toimintaa:

Kielten rikas maailma

- Kielellisten taitojen kehittymistä tuetaan yksilölliset ominaisuuden huomioiden esimerkiksi sanoittamalla lapsen tekemistä, ympäristöä ja tunteita.
- Viestinnässä huomioidaan kuvallinen ja tuettu viestintä sekä kehonkieli.
- Valitaan lapsen ikätasoon sopivia kirjoja ja toimintatapoja.

- Loppuvuodesta 2023 on käytössä Lukulumo-sovelluksen kokeilujakso. iPadin kautta voidaan lukea lapsille kirjoja sekä kuunnella niitä sovelluksen kautta esim. eri kielillä (S2 lapset)
- Lauletaan lauluja, luetaan satuja, runoja ja loruja.
- Kielen kehittymisen tukena käytetään esimerkiksi Roihusten arjessa-materiaalia.
- Kirjaston kanssa tehdään yhteistyötä lukuvuosittain.
- Ypäjällä monikieliset lapset sekä huoltajat huomioidaan ja suomi toisena kielenä opetus tapahtuu arjen tilanteissa lasta tukien.
- Aikuiset kommunikoivat rauhallisesti, selkeästi ja hitaasti.
- Tarvittaessa monikielisten perheiden kanssa käytetään tulkkipalveluita ja käännetään kieltä.

Ilmaisun monet muodot

- Käytetään musiikkia, kuvataidetta, käsitöitä, sanallista sekä kehollista ilmaisua.
- Suunnitellaan tuokioita em. aiheita käyttäen.
- Vahvistetaan monipuolista ilmaisua leikkihetkien sisällä.

Minä ja meidän yhteisömme

- Tutustutaan lähiympäristöön.
- Harjoitellaan toisten lasten sekä aikuisten kanssa toimimista.
- Keskustellaan siitä, mikä on oikein ja väärin.
- Harjoitellaan kaveritaitoja ja tunnetaitoja (esim. huomaa hyvä, Ympyräiset ja tunnekuvat)
- Huomioidaan erilaiset uskonnot ja uskonottomuus sekä kulttuurit.
- Juhlitaan erilaisia juhlia ja osallistetaan lapsia.

Tutkin ja toimin ympäristössäni

- Tutkimista ja toimimista lähestytään matemaattisten taitojen sekä ympäristö- ja teknologiakasvatuksen näkökulmista.
- Harjoitellaan matemaattisia taitoja muotojen, lukumäärien ja luokittelun avulla.
- Ympäristökasvatusta toteutetaan hoitopaikkojen pihalla ja lähiluontoon tutustumalla.
- Teknologiaan tutustutaan iPadien kautta ja laitteiden oikeanlaiseen käyttöön ohjataan.

Kasvan, liikun, kehityn

- Terveyttä ja hyvinvointia lähestytään liikkumisen ruokakasvatuksen, terveyden ja turvallisuuden kannalta.
- Lapsia ohjataan liikkumaan oppimistilanteissa, leikeissä, siirtymissä sekä perushoidollisissa hetkissä.
- Ulkoillaan säännöllisesti.
- Käytetään myös hoitopaikan ulkopuolisia liikuntapaikkoja (esim. Perttulan yksikön liikuntasali, leikkikenttä, luonto ja Pertunkaari/ Pertunmäen liikuntapuisto).
- Kannustetaan lapsia maistamaan uusia ruokia ja suhtautumaan ruokaan positiivisesti.
- Harjoitellaan ruokarauhan antamista, ruokailutapoja sekä yhdessä syömisen taitoja.
- Kannustetaan omatoimiseen ruokailuun ikätason mukaisesti.
- Harjoitellaan liikennekäyttäytymistä ja -sääntöjä.
- Harjoitellaan omien rajojen ja levon tarpeen tunnistamista.
- Harjoitellaan hygieniasta huolehtimista.

KUVA: VARHAISKASVATUKSEN PEDAGOGISEN TOIMINNAN VIITEKEHYS

(varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022)

6. Varhaiskasvatuksen tuki

Ypäjän varhaiskasvatuksessa jokaiselle lapselle annetaan joko yleistä, tehostettua tai erityistä tukea varhaiskasvatuslain mukaisesti. Eri tuen muotoihin kuuluvat pedagoginen ja rakenteellinen tuki sekä hoidolliset tukitoimet. Tuen järjestämisen lähtökohtana on lapsen vahvuudet sekä oppimiseen, kehitykseen ja hyvinvointiin liittyvät tarpeet. Tuki rakentuu lapsen yksilöllisten tarpeiden huomioimisesta sekä yhteisöllisistä ja oppimisympäristöön liittyvistä ratkaisuista. Tuki toteutetaan heti tuen tarpeen ilmettyä ja tukitoimet kirjataan lapsen vasuun. Yhteistyötä tehdään tarvittaessa monialaisesti.

7. Yhteistyö ja viestintä

Yhteistyö ja viestintä huoltajien kanssa

Varhaiskasvatuksen kulmakivi on hyvä ja luottamuksellinen yhteistyö huoltajien kanssa. Yhteistyö perustuu luottamukselle ja tasapuolisuudelle. Alla käytänteitä yhteistyöstä ja viestinnästä:

- Hoitosuhteen alkaessa huoltajien kanssa tehdään hoitosopimus.
- Hoitopaikkapäätöksen mukana perheelle lähetetään tiedote varhaiskasvatuksen toiminnasta ja kerrotaan hoidon aloittamisen käytänteistä.
- Kunnassa on varhaiskasvatuksen Facebook-sivu, jonka tarkoituksena on kertoa arkisista tapahtumista päiväkodissa ja perhepäivähoidossa. Facebook ei ole virallinen viestintäkanava.
- Perhepäivähoidossa hoitajilla on yhteinen viestiryhmä huoltajien kanssa päivittäiseen viestintään. Huoltajilla on oikeus olla liittymättä ryhmään
- Virallisena viestintäkanavana toimii toistaiseksi Pedanet.
- vuoden 2023–2024 vaihteessa varhaiskasvatukseen saadaan uusi sähköinen järjestelmä, CGI-Vesa. Vesassa tehdään jatkossa lasten sijoitus- ja maksupäätökset, sekä laskutukset. Huoltajat ilmoittavat järjestelmän kautta hoitoajat ja poissaolot. Myöhemmin Vesaan on tulossa myös viestintä mahdollisuus, jolloin Vesasta tulee varhaiskasvatuksen virallinen viestintäkanava.

Moniammatillinen yhteistyö

Yhteistyötahoja ovat terveydenhuolto, lastensuojelu, perheneuvola, neuvola sekä psykologit ja terapeutit. Muuta yhteistyötä kunnan varhaiskasvatus tekee Ypäjän kirjaston, koulujen, kunnan teknisten palveluiden ja sekä ruoka- ja siivouspalveluiden kanssa. Eri tahojen kanssa tehtävää yhteistyötä kehitetään saatujen palautteiden ja kehittämisehdotusten pohjalta.

8. Dokumentointi, arviointi ja toiminnan kehittäminen

Lasten ja lapsiryhmän toimintaa havainnoidaan päivittäin arjessa. Havainnoinnin tavoitteena on luoda pohja pedagogisen toiminnan kehittämiseksi sekä lasten oppimisprosesseille, havainnot kirjataan havainnointilomakkeelle. Lisäksi ryhmät dokumentoivat toimintaansa Pedanet-alustan avulla kirjaten sinne kuulumisiaan sekä esimerkiksi ryhmässä tehtyjä töitä. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma on tärkeä osa pedagogisen dokumentoinnin prosessia. Lisäksi tiimin toimintatavat kirjataan tiimisopimukseen syksyn aikana.

Ypäjän varhaiskasvatuksessa toimintakulttuuria pyritään kehittämään tasaisesti ja jatkuvasti. Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista seurataan Karvin laatuindikaattorien pohjalta tehtävän kyselyn avulla keväällä. Karvin laadunarviointia käytetään toiminnan arvioinnin välineenä. Karvin laatuindikaattoreiden mukaisesti laaditaan Ypäjän varhaiskasvatuksen arviointikohteet ja konkreettiset mittarit toiminnalle. Myös huoltajilta ja lapsilta saatu palaute on yksi keskeinen mittari kehittämistyössä. Huoltajat ja lapset osallistuvat varhaiskasvatuksen arviointiin ja arvioinnista saatu tieto dokumentoidaan. Arviointi tehdään kevään lopussa.

Toimintaa ohjaavat myös:

- henkilökunnan iltapalaverit (n. 2 kertaa toimintakauden aikana)
- huoltajien kanssa käytävät vasukeskustelut (syksy ja kevät)
- pedagogiset palaverit (noin 1-2 kertaa toimintakauden aikana)
- tiimisopimukset
- päiväkodin talopalaveri (kerran viikossa tai harvemmin)
- tiimipalaverit (joka viikko)
- lasten vasut (tehdään jokaiselle ja tarkistetaan keväällä)
- henkilökunnan koulutus (yhteinen koulutuspäivä keväällä ja lisäksi mahdollisuus kahteen koko päivän koulutukseen tai neljään puolen päivän koulutukseen)
- vuosittain käytävät kehityskeskustelut (syksyllä perhepäivähoitajat, keväällä päiväkotit)

9. Vuosikello 2023-2024

elokuu	Hoitoaikojen päivitys Varhaiskasvatushenkilöstön iltapalaveri 30.8.2023 tiimien omat palaverit alkavat kerran viikossa, yhteisten käytänteiden sopiminen omassa tiimissä (tiimisopimus)
syyskuu	vanhempainilta 12.9.2023 Lasten havainnointi Syyslomakyselyt huoltajille Vasu-keskustelut alkavat
lokakuu	Vasu-keskustelut jatkuvat 13.10. Kekrijuhla päiväkotit + esiopetus
marraskuu	lasten oikeuksien viikko 20.-26.11.2023 3.11. perhepäivähoitajien yhteinen juhla Haavissa 6.-7.11. valokuvauspäivät (päiväkoti, esikoulu, pph)
joulukuu	kehityskeskustelut joulujuhla
tammikuu	Talvilomakyselyt huoltajille
helmikuu	vasujen arviointia Mediataitoviikko 5.-11.2.2024

maaliskuu	
huhtikuu	Kehityskeskustelut vappujuhla Kesälomakyselyt: lapset ja työntekijät Vasujen arvioinnit/keskustelut
toukokuu	Toimintakauden arviointi Koulutuspäivä kevätjuhla